

Forslag til Handleplan 2022 -2025 for Biodiversitet i København

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning.....	3
Handlingsplan frem mod 2025	4
Tema 1: At bevare og forbedre Københavns eksisterende biodiversitet.....	7
Tema 2: At skabe ny biodiversitet i byen	10
Tema 3: At understøtte viden og uddannelse om natur og biodiversitet.....	13
Tema 4: At skabe frivillige fællesskaber om biodiversitet	15

INDLEDNING

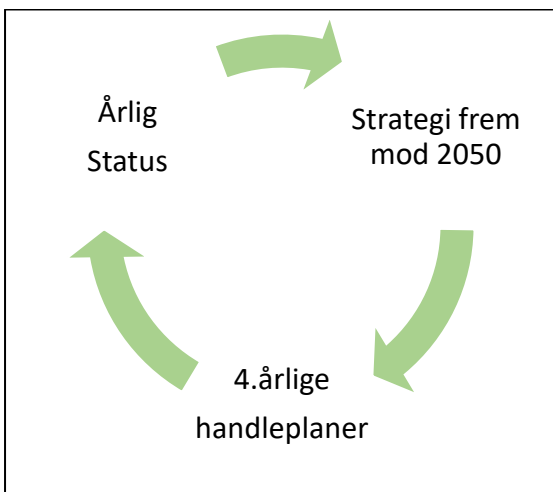
Denne handleplan skal medvirke til at realisere Biodiversitet i København, strategi 2022 -2050. Handleplanen er den første og løber frem til og med år 2025, hvorefter den bliver afløst af en ny og revideret handleplan.

Handleplanens indsatser skal løftes af alle Københavns Kommunes syv forvaltninger sammen med borgere, foreninger, erhvervsliv og andre aktører i byen.

Handleplanen vil årligt blive fulgt op af en statusopgørelse samt redegørelse for det kommende års prioriterede indsatser. Statusopgørelsen fremlægges til orientering i Københavns Borgerrepræsentation forud for budgetforhandlingerne.

Hver 4. år vil handleplanen blive revideret, opdateret og fremlagt til politisk behandling. De indsatsområder, som ikke er blevet prioriteret i løbet af perioden, vil blive genovervejet og eventuelt overført til næste periode.

De næste handleplaner skal indeholde status for den forgangene periode og en plan for den kommende periodes indsatser, samt en beskrivelse af disse indsatser og et overordnet budgetudspil. Nogle af planens indsatsområder vil blive fremlagt ved de årlige budgetforhandlinger og vil kun blive realiseret, hvis der bevilliges midler til indsatsen. Andre af handleplanens indsatsområder forventes realiseret via eksisterende planer, arbejdsredskaber og kommunale arbejds gange.

Figur: En årlig status og 4. årlige handleplaner skal medvirke til at sikre en løbende opdatering af den langsigtede strategi for biodiversitet i København.

Finansiering

At indfri Københavns Kommunes strategi for biodiversitet vil kræve en langsigtet, fokuseret og fælles indsats med inddragelse af københavnere, byens mange aktører og kommunal prioritering.

Hvis målene skal indfries, skal biodiversitetsdagsorden udvikles og kobles til byens daglige drift og byens øvrige større dagsordner. Biodiversitetsdagsordenen skal implementeres i

byens anlæg, drift og pleje, og det kræver øgede driftsbevillinger og anlægsbevillinger til biodiversitet i kommunale byggerier og anlægsprojekter samt øget driftsbevillinger til uddannelse af medarbejde og indkøb af nyt maskinel.

Der er også brug for nye driftsmidler til formidling, læring og uddannelse om biodiversitet til byens børn og unge, så vi sikrer dannelse af fremtidens generationer, samt Københavns foreningsliv og frivillige fællesskaber, så der skabes et bredt folkeligt engagement.

HANDLEPLAN FREM MOD 2025

Handleplanen prioriterer:

- at biodiversitetsstrategien skal forankres på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger, så der skabes et synligt samarbejde om at implementere biodiversitetsdagsordenen i Københavns Kommune og i samarbejde med byen.
- at der løbende skabes ny synlig biodiversitet i den grønne, grå og blå by, som inspirerer og skaber læring til byens aktører.
- at der igangsættes en kortlægning af biodiversitet på kommunale arealer og i byudviklingsområder (i samarbejde med grundejere) for at få et overblik over byens samlede biodiversitet.
- at der igangsættes kurser for kommunale medarbejdere om naturpleje og korrekt drift af arealer med biodiversitet for øje, samt inspirationskurser om biodiversitet i bygge- og anlægsprojekter for at biodiversitet løbende udvikles og understøttes.

Strategiens forankring og organisering på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger og i samarbejde med byen.

Biodiversitetsdagsordenen skal være et fælles anlæggende for Københavns borger, aktører og Københavns Kommune. En dagsorden, som skal bygge videre på al den viden og de igangværende aktiviteter, som allerede findes i byen. For at opbygge en fælles platform på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger og i samarbejde med byen, foreslås det, at der ansættes en række biodiversitetskoordinatorer, som skal koordinere og prioritere indsatser og sætte en fælles faglig retning for kommunens arbejde i samarbejde med byen. Biodiversitetskoordinatorerne vil primært* være tilknyttet eksisterende arbejdsområder med viden og kompetencer om biodiversitet i:

- Teknik og Miljøforvaltningen - viden og kompetencer om biodiversitet i det fysiske miljø, herunder fx drift og pleje af grønne områder, lokalplanlægning, Klimatilpasning og fremtidens grønne gårde mv.
- Kultur og Fritidsforvaltningen - viden og kompetencer om formidling og samarbejde med byens aktører.
- Børne- og Ungdomsforvaltningen - viden og kompetencer om biodiversitet i samspil med uddannelse og dannelse.
- Sundheds- og Omsorgsforvaltningen - viden og kompetencer om biodiversitet i forhold til borgernes fysiske og mentale sundhed og trivsel.
- Økonomiforvaltningen - viden og kompetencer om den overordnede byplanlægning, anlæg og drift af kommunens ejendomme samt samarbejder med kommunens store, private aktører.

* Biodiversitetskoordinatorerne vil bidrage med viden om biodiversitet i alle forvaltninger

Løbende udvikling og igangsætning af synlige og konkrete biodiversitetsinitiativer i den grønne, grå og blå by.

For at kickstarte arbejdet med biodiversitet i konkrete kommunale indsatser vil det være en stor fordel at have puljemidler til formidling, uddannelse og dannelse om biodiversitet samt til at fremme biodiversitet i fysiske bygge- og anlægsprojekter. Puljemidler kan ligeledes medvirke til at udbrede viden om biodiversitet i kommunale sagsgange. Nye kommunale puljer kan supplere den eksisterende Biodiversitetspulje for lokaleprojekter.

Biodiversitetsdagsordenen skal kunne opleves og være synlig i byen, formidles og forankres. Der er behov for løbende at vurdere, hvordan biodiversitetsdagsordenen kan hjælpes på vej. Det kan fx være ved at udarbejde biodiversitetsprogrammer for forskellige arealtyper og sætte retningen for at få en højere biodiversitet i særlige kvarterer o. lign.

Kortlægning og uddannelse skal medvirke til høje biodiversitet, mere viden og fortsat udvikling af dagsordenen.

Biodiversitetsdagsordenen er for mange i Københavns Kommune en ny dagsorden, og der skal derfor opbygges viden og forståelse om, hvordan biodiversitet kan integreres i forvaltningens mange forskellige arbejdsgange. Grundlæggende er der behov for ressourcer til at kortlægge eksisterende natur på mange af de kommunale arealer og i byudviklingsområder for at få et overblik over byens eksisterende biodiversitet i form af levesteder og arter samt potentiale for at skabe plads til mere natur. Det er en viden, der kan benyttes som baggrund for at lave plejeplaner for konkrete kommunale arealer, hjælpe private ejere til at inddrage eksisterende naturværdier i planlægningen af nye byområder og byggerier samt understøtte byens samlede viden om biodiversitet. Viden som bl.a. skal bruges til, at etablere en baseline for Københavns biodiversitet (Måling for at få et overblik over byens eksisterende biodiversitet som sammenligningsgrundlag for fremtidige vurderinger). Københavns Kommune vil ved at etablere en baseline kunne sætte konkrete målsætninger og udpege oplagte potentialeområder mv.

Fælles kommunale kurser om biodiversitet kan medvirke til at implementere biodiversitetsdagsordenen på tværs af forvaltninger. Løbende kursusforløb om biodiversitet i pleje og drift af grønne arealer samt om biodiversitet i bygge- og anlægsprojekter skal medvirke til at øge kommunens samlede vidensgrundlag og skabe højere biodiversitet i København.

Handleplanen har fire temaer:

Tema 1: At bevare og forbedre den eksisterende biodiversitet

Tema 2: At skabe ny biodiversitet i byen

Tema 3: At understøtte viden og uddannelse om natur og biodiversitet

Tema 4: At skabe frivillige fællesskaber om biodiversitet.

Nedenfor beskrives indsatser under hver af de fire hovedtemaer. De enkelte indsatsers indhold og økonomi vil blive kvalificeret i forbindelse med udarbejdelse af budgetbeskrivelser, programmer o. lign., herunder også en anslåede økonomi. Der benyttes forkortelser for følgende af Københavns Kommunes forvaltninger:

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen: BIF
Børne- og Ungdomsforvaltningen: BUF
Kultur- og Fritidsforvaltningen: KFF
Socialforvaltningen: SOF
Sundhed- og Omsorgsforvaltningen: SUF
Teknik - og Miljøforvaltningen: TMF
Økonomiforvaltningen: ØKF

TEMA 1: AT BEVARE OG FORBEDRE KØBENHAVNS EKSISTERENDE BIODIVERSITET

Dette tema sætter en retning for, hvordan vi kan bevare og forbedre de eksisterende naturværdier i den grønne, grå og blå by.

Københavns eksisterende biodiversitet skal bevares og forbedres, da den er grundlaget for at vende tilbagegangen af arter i København. Omkring 25% af Københavns samlede areal består af offentligt tilgængelige grønne arealer. København har godt 260 ha søareal, ca. 88 km vandløb, ca. 148 km havne og kyststrækninger, samt omkring 777 ha beskyttede naturtyper. Det er rekreative uderum, som københavnernes bruger til ophold, udfoldelse og oplevelser. Men det er også arealer med biodiversiteten, hvor der skal være plads til levesteder, føde og skjul for dyr, planter og en række levende organismer.

Indsatser frem mod 2025 i prioriteret rækkefølge:

- 1.1 Kortlægning af biodiversitet i kommunale grønne arealer og byudviklingsområder.
- 1.2 Monitoreringsprogram (løbende og systematisk overvågning) for Københavns biodiversitet til lands og til vands.
- 1.3 Kortlægning af naturområdernes tilstand som administreres af Teknik- og Miljøforvaltningen.
- 1.4 Oplæring/uddannelse af medarbejdere, som arbejder med drift og pleje af de kommunale grønne arealer
- 1.5 Styrkelse af biodiversitet via naturpleje og naturgenopretning på kommunens eksisterende arealer.
- 1.6 Transformere monokulturelle arealer til blomster- og urtedominerede enge og overdrev.
- 1.7 Genopretning og udskiftning af artsfattige og udtjente bevoksning
- 1.8 Bevarelse og beskyttelse af Københavns eksisterende biodiversitet og naturværdier.
- 1.9 Naturplejeindsatsen øges til det dobbelte i løbet af indsatsperioden i parker og naturområder.
- 1.10 Habitatplanlægning (planlægning for nye og eksisterende levesteder) for havn og kyst.

Beskrivelse af indsætserne

Nr.	Indsats	Beskrivelse	Ansvarlig
1.1	Kortlægning af biodiversitet i kommunale grønne arealer og byudviklingsområder.	Fælles kortlægningsprogram inklusive udbud, udførelse og opsamling. Udpegning af kommunale grønne arealer og byudviklingsområder, hvor biodiversitet skal kortlægges samt hvordan. Byudvikling i samarbejde /efter aftale med grundejere. Opsamling med råd og anbefalinger samt programmer for biodiversitet i forskellige arealtyper (samspil med indsats 1.2).	ØKF i samarbejde med fagforvaltninger.
1.2	Monitoreringsprogram for Københavns biodiversitet til lands og til vands.	Udvikling/ udførelse og løbende opfølgning af monitoreringsprogram: Levering af data om valgte lokaliteter (parker, skolegårde, anlægsprojekter m.m.) Lokaliteter registreres løbende med fast frekvens og samarbejdes med årlig bioblitz. Opsamling og udarbejdelse af baseline.	TMF, ØKF og BUF
1.3	Kortlægning af naturområdernes tilstand som administreres af Teknik- og Miljøforvaltningen	Kortlægning af tilstandsniveau og behov for genopretning. Kortlægning bør gentages hvert 5.år, så en løbende genopretning og løft af arealerne kan dokumenteres.	TMF
1.4	Oplæring/uddannelse af medarbejdere, som arbejder med drift og pleje af de kommunale grønne arealer	For at fremme biodiversitet skal der ske en løbende oplæring af driftsmedarbejder i god arealpleje og drift med biodiversitet for øje. Med udgangspunkt i Københavns grønne arealer og egne driftsplaner fremmes biodiversitet via naturpleje. (Midler til oplæring af nuværende og nye driftsmedarbejdere).	Alle forvaltninger med drift af grønne arealer
1.5	Styrkelse af biodiversitet via naturpleje og naturgenopretning på kommunens eksisterende grønne arealer.	Biodiversitet skal øges via naturpleje og genopretning af eksisterende natur på kommunens eksisterende arealer samt via anskaffelse af maskinel, der understøtter naturnære plejemetoder, hjemmehørende arter m.m. Det skal løbende indarbejdes som krav i driftsplaner og ønsker i fremtidige udbud.	ØKF og Forvaltninger, der drifter arealer
1.6	Transformere monokulturelle arealer med langt græs af lav naturkvalitet til blomster- og urtedominerede enge og overdrev.	Der igangsættes en målrettet indsats for at forbedre kvaliteten af byens lange græs ved at styrke driften med systematisk opsamling af afslået græs, omlægning af eksisterende græsflader til blomsterenge, indkøb af nyt maskinel til opgaven og ansættelse af driftsmedarbejdere.	TMF
1.7	Genopretning og udskiftning af artsfattige og udtjente bevoksning på TMF- arealer.	TMF's grønne genopretningsplan skal medvirke til at øge biodiversitet på TMF's kommunale arealer.	TMF

1.8	Bevarelse og beskyttelse af eksisterende naturværdier	Arealer bl.a. med lang kontinuitet, variation og plads skal sikre og bevares. Dette kan fx ske via handlingsanvisninger/ retningslinjer gennem byens planlægningsredskaber, herunder bevaring gennem lokalplaner, fredninger samt udviklingsplaner, genopretningsplaner eller driftsplaner o. lign. (Kobles til bl.a. resultater af kortlægning 1.1 og 1.5)	ØKF/ TMF
1.9	Naturplejeindsatsen øges fra det nuværende niveau (2022) til det dobbelte i løbet af indsatsperioden.	Der igangsættes og gennemføres årligt endnu flere naturplejeprogrammer i byens parker og naturområder i overensstemmelse med udviklingsplanerne.	TMF
1.10	Habitatsplanlægning for havn og kyst.	På baggrund af en kortlægning af levesteder og arter i havn og kyst udvikles der en samlet habitatsplan for havn og kyst. En udviklings- og handleplan for biodiversitet i det salte vand.	TMF m.fl.

TEMA 2: AT SKABE NY BIODIVERSITET I BYEN

Dette tema sætter en retning for, hvordan vi kan skabe ny biodiversitet i den grønne, grå og blå by.

Ny biodiversitet skal medvirke til at øge den samlede biodiversitet i København og sikre københavnernes let adgang til attraktive naturoplevelser. At skabe ny biodiversitet handler om at medtænke biodiversitet i fornyelsen og omdannelsen af byen. Der skal skabes flere sammenhængende grønne strukturer og plads til små oplevelser af natur i københavnernes hverdag. Biodiversitet skal integreres i kommunens planlægning og sagsgange og bidrage til at udvikle naturbaserede løsninger, som kobler biodiversitetsdagsordenen med byggeri, klima og klimatilpasning. Biodiversitet skal også indtænkes som leg og læringsaktiviteter i skoler og på institutioner m.m.

Indsatser frem mod 2025 i prioriteret rækkefølge:

- 2.1 Pulje til fremme af biodiversitet i kommunale bygge- og anlægsprojekter administreret af ØKF/Københavns Ejendomme.
- 2.2 Pulje til biodiversitet i kommunale anlægsprojekter administreret af TMF.
- 2.3 Inspirationskurser om biodiversitet i bygge- og anlægsprojekter
- 2.4 Fremme biodiversitet og plads til biodiversitet i lokalplanlægningen
- 2.5 Biodiversitetsdagsordenen indarbejdes i Kommuneplanstrategi 2023 og i Kommuneplan 2024
- 2.6 Biodiversitet i det kommunale byggeri (inspiration og udvikling).
- 2.7 Etablering af "sanser- eller terapihaver" med varierede beplantninger og vand.
- 2.8 Nye plejehjem med fokus på naturoplevelser
- 2.9 Partnerskab om havnens biodiversitet i samarbejde med bl.a. By & Havn.
- 2.10 Testprojekter om naturbaseret stormflodssikring i syd/ Kalveboderne.
- 2.11 Miljø og natur integreres i principper for nyt plejehjemsbyggerier.
- 2.12 Indgå partnerskaber med byens store grundejere m.fl.
- 2.13 Ideudviklingsprojekt om at fremme biodiversitet langs havn og kyst i overgangszoner mellem land og vand (analyse og ideudvikling).

Beskrivelse af indsatserne

Nr.	Indsats	Beskrivelse	Ansvarlig
2.1	Pulje til fremme af biodiversitet i kommunale bygge- og renoverings- projekter administreret af Økonomiforvaltningen	Pulje til fremme af biodiversitet i kommunale bygge- og renoveringsprojekter fx renovering, vedligehold, pleje og drift af skoler, dag- og fritidsinstitutioners pædagogiske uderum samt plejehjem. Det skal give børn, unge og ældre ejerskab og viden om biodiversitet samt flere naturoplevelser.	ØKF i samarbejde med fagforvaltninger
2.2	Pulje til biodiversitet i kommunale anlægsprojekter i Teknik- og Miljøforvaltningen.	Puljen skal kickstarte en udvikling med mere biodiversitet i kommunale anlægsprojekter, fx skybrudsprojekter, områdeløft, skoler- og institutioner og havnearealer.	TMF
2.3	Inspirations-kurser om biodiversitet i bygge- og anlægsaktiviteter.	Der oprettes kurser for kommunale medarbejdere om biodiversitet i bygge- og anlægsprojekter.	KK-kurser udbydes løbende i KK-Akademi-miet
2.4	Fremme biodiversitet og plads til biodiversitet i lokalplanlægningen	Fremme biodiversitet og plads til biodiversitet i lokalplanlægningen. Hensyn til biodiversitet indarbejdes løbende i lokalplanernes bæredygtighedsværktøj m.m. Fx: fremme biodiversitet i overgangsarealer mellem land og vand.	TMF
2.5	Biodiversitetsdagsordenen indarbejdes i Kommuneplanstrategi 2023 og i Kommuneplan 2024	Biodiversitet vil indgå i Kommuneplanstrategi 2023 og i Kommuneplan 2024 med henblik på at fremme biodiversitet og plads til biodiversitet i den fysiske planlægning.	ØKF
2.6	Biodiversitet i det kommunale byggeri.	Inspiration og udvikling af biodiversitet i det kommunale byggeri. Undersøgelse af eksisterende byggerier, funktionsprogrammer, DGNB m.m. med fokus på at skabe mest biodiversitet for pengene i det kommunale byggerier.	ØKF
2.7	Etablering af Sanse- eller Terapihaver.	Naturen indgår som en del af kerneydelsen til borgerne i form af etablering af sanse- eller terapihaver, stillesteder el.lign. med varieret beplantninger og vand.	SUF
2.8	To nye plejehjem med fokus på beboernes mulighed for naturoplevelser.	I værdiprogram for bystævneparken 2023-2026 er det besluttet at etablere plejehjem med fokus på beboernes mulighed for naturoplevelser (Alment byggeri).	SUF

2.9	Partnerskab om havnens biodiversitet.	Partnerskab med organisationer og grundejere om havnens biodiversitet. Samarbejde om bl.a. fælles mål for havnens arealer samt inspiration og bidrage til nye løsninger både lokalt og globalt.	TMF, ØKF By & Havn m.fl.
2.10	Testprojekter om naturbaserede stormflods-sikring i syd	Testprojekter af naturbaseret stormflodssikring/ marine forbedringer i Natura 2000-området. fx i og ved Kalveboderne i tilknytning til Københavns stormflodssikring mod syd.	TMF
2.11	Miljø og natur skal være en integreret del af nye plejehjems byggerier. (Indarbejdes i principper for nybyggeri)	Miljø og natur indføres i de grundlæggende politiske principper for nybyggeri af plejehjem. Disse principper skal være grundlaget for udbud af hver enkelt byggeopgave.	SUF
2.12	Indgå partnerskaber med byens store grundejere m.fl.	Indgå partnerskaber med private grundejere, almene boligorganisationer og staten for at fremme biodiversitet på arealer og bygninger.	ØKF
2.13	Ideudviklingsprojekt om samspil mellem land og vand	Udviklingsprojekt kobles til eksisterende projekt langs havn eller kyst for at undersøge og udvikle læring om naturbaserede løsninger, fx kobling mellem natur, sundhed, idræts- og friluftsliv samt stormflodssikring af København mod nord (analyse og ideudvikling). Et udviklingsprojekt kan evt. ske i samarbejde med Naturpark Nordhavn.	TMF/ØKF/ KFF/SUF

TEMA 3: AT UNDERSTØTTE VIDEN OG UDDANNELSE OM NATUR OG BIODIVERSITET.

Dette tema sætter en retning for, hvordan Københavns Kommune vil medvirke til at øge biodiversitet via uddannelse, viden, leg og oplevelser i den grønne, grå og blå by.

Viden, uddannelse og adgang til naturen skal medvirke til at engagere børn, unge og byens øvrige borgere og besøgende i at øge Københavns biodiversitet. Oplevelser, kendskab og forståelse er vigtige forudsætninger for at kunne acceptere, passe på og understøtte biodiversiteten i København så vel som globalt.

Indsatser frem mod 2025 i prioriteret rækkefølge:

3.1 Biodiversitetskoordinatorer til koordinering og udvikling af biodiversitetsindsatsen på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger og byen.

3.2 Styrke og justere eksisterende og nye undervisnings- og pædagogiske tilbud om biodiversitet og natur.

3.3 Sikre tilbud om kompetenceudvikling og uddannelse i biodiversitet for pædagoger, lærere og anden personel.

3.4 Etablere mindre formidlings - og læringssteder langs havn og kyst.

Beskrivelse af indsatserne.

Nr.	Indsats	Beskrivelse	Ansvarlig
3.1	3 biodiversitetskoordinatorer til koordinering og udvikling af biodiversitetsindsatsen og formidlingen på tværs af forvaltninger og byen.	<p>Biodiversitetsindsatsen skal kickstartes, styres, organiseres og koordineres på tværs af forvaltninger og by.</p> <p>Der skal sikres:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Organisering, styring og koordinering. ▪ Sparring, fagligvejledning, kursus aktivitet og samarbejder på tværs af forvaltninger. ▪ Dialog, samarbejde og formidling med byen (frivillighedskordinator) <p>Der udarbejdes en samlet formidlingspakke målrettet alle forvaltninger og samarbejder med byen til at sikre tværgående koordinering, erfaringsopsamling, videndeling og udvikling m.m. for at indfri målene i biodiversitets strategi. Dette sker med udgangspunkt i byen og de enkelte bydele og i samarbejde med eksisterende grønne organisationer, naturplejegrupper samt vidensinstitutioner m.fl.</p> <p>Her indgår en fælles elektronisk formidlingsplatform.</p>	TMF/KFF/ BUF/ØKF
3.2	Styrke og justere eksisterende og nye undervisnings- og pædagogiske tilbud om biodiversitet og natur.	<p>Styrke udbuddet af undervisningstilbud og pædagogiske aktiviteter, der understøtter lærere og pædagogers praksis, som foregår på egen matrikel i skoler og daginstitutioners samt deres lokalområde. Ligeledes styrkes samarbejde med eksisterende læringsmiljøer i den grønne og blå natur.</p> <p>Fokus på at understøtte praksis på egen matrikel i skoler, daginstitutioners og i deres lokalområde. Fokus på i højere grad at kunne rådgive og understøtte skoler og institutioners fysiske omdannelse til mere og bedre biodiversitet kombineret med pædagogiske uderum.</p>	BUF
3.3	Sikre tilbud om kompetenceudvikling og uddannelse i biodiversitet for pædagoger, lærere og anden personel	<p>Finansiering til at udbyde nye tilbud eller til at justere eksisterende tilbud om kompetenceudvikling og uddannelse i biodiversitet af pædagoger, lærere og andet personale. Undervisningen skal have blik for både det pædagogiske og praktiske og bør derfor være forankret på de lokale matrikler, så der sikres mulighed for at handle på de lokale udfordringer.</p>	BUF
3.4	Etablering af mindre formidlings - og læringssted langs havn og kyst.	<p>Etablering af formidlings - og læringssted ved Valby Strand & Nordhavns naturpark samt flere havneskoler i Københavns Havn for børn og unge. Formidling til københavnere, besøgende og turister, skoler og videns institutioner såvel som aktivering af Københavns foreningsliv m.m. Fokus på at koble marine forhold med byudvikling og rekreation.</p>	KFF, BUF, TMF, By & Havn

TEMA 4: AT SKABE FRIVILLIGE FÆLLESSKABER OM BIODIVERSITET.

Dette tema sætter retningen for, hvordan frivillige fællesskaber og samarbejder kan medvirke til at øge Københavns biodiversitet i den grønne, grå og blå by.

Ved at skabe frivillige fællesskaber vil Københavns kultur- og fritidsliv inspirere, motivere og engagere til, at byens borgere, aktører og besøgende i fællesskaber bidrager til at fremme biodiversiteten i byen. Københavns kommune skal arbejde for at understøtte eksisterende og skabe nye grønne fællesskaber, der understøtter sammenhold, sociale relationer og større trivsel.

Indsatser frem mod 2025 i prioriteret rækkefølge:

- 4.1 Bydækkende kulturarrangementer med fokus på biodiversitet
- 4.2 Hver bydel skal have mindst en grøn oase med høj biodiversitet i tilknytning til et kulturhus, miljøpunkt eller idrætsområde mv.
- 4.3 Multifunktionel beplantning.
- 4.4 Borgerinvolverende monitorering af biodiversitet til læring og vidensdeling.
- 4.5 Biodiversitet til velvære, stimuli og behandling af byens ældre borgere, borgere med kroniske sygdomme eller borgere i psykisk mistrivsel.
- 4.6 Tilbud til borgere i afklaring eller beskæftigelse, der har fokus på biodiversitet.

Beskrivelse af indsatserne

Nr.	Indsats	Beskrivelse	Ansvarlig
4.1	Bydækkende kulturarrangement med fokus på biodiversitet	Profilkulturhuse har et særligt fokus på arrangementer med biodiversitet. Profilkulturhuse agerer mødested for grønne fællesskaber, fx ved at samle forskellige aktører, der har viden og skaberkraft til at arbejde med biodiversitet i byen. Det gælder bl.a. Kulturhavn Festival, der har fokus på biodiversitet i og omkring havnen.	KFF
4.2	Hver bydel skal have mindst en grøn oase med høj biodiversitet i tilknytning til et kulturhus, miljøpunkt eller idrætsområde mv.	Omdanne udearealer til grønne oaser som showcase for biodiversitet, fx Islands Brygge Kulturhus, Det Vilde Hus ved Kildevæld Kulturcenter, Humlehulen og de Fabyloiske Haver ved Valby Idrætspark og Permahaven ved Valby Kulturhus. Disse eksempler er lærings- og mødested for biodiversitet for lokale foreninger.	KFF
4.3	Multifunktionel beplantning	Multifunktionel beplantning ved kultur- og fritidsinstitutioner med fokus på spiselige og nektarholdige træer og buske.	KFF
4.4	Borgerinvolverende monitorering af biodiversitet.	Involvering af borgere i monitorering af biodiversitet m.h.p. inspiration, læring og formidling. KFF involveres i udbredning, mens BUF er ansvarlig.	BUF
4.5	Biodiversitet til velvære, stimuli og behandling af ældre borgere, borgere med kroniske sygdomme eller borgere i psykisk mistrivsel.	Oplevelse og kontakten med natur og biodiversitet har gode egenskaber i forbindelse med forebyggelse, behandling af KKs borgere. Bl.a. til at stimulere og skabe velvære hos plejehjemsbeboere eller direkte ved at benytte naturen til forebyggelse og behandling af stress og mistrivsel og til træning af borgere med kræft osv. Biodiversitet integreres i udvalgte haver ved døgntilbud og behandletilbud efter aftale med bygningsejer.	SUF
4.6	Tilbud til borgere i afklaring eller beskæftigelse, der har fokus på biodiversitet	I forbindelse med beskæftigelse og integration styrkes antallet af tilbud, der sætter fokus på biodiversitet fx ved at indgå i samarbejde med byens grønne aktører. Det kan fx. være omdannelse af græsarealer til områder med vilde blomster mv.	BIF

